

L' ANY VELL AL ANY NOU:—Menut, jo 'm retiro... Y aquí 't deixo aquestas joguinas perque t' entretinguis.

LA SETMANA ULLADA POLÍTICA

Bé ó malament, s'ha cumplert el precepte constitucional. Ja temim pressupostos. Son els mateixos de l'any anterior, els quals eran els de l'any precedent, ab petritis variantis que no afectan á la seva essència ni alteran la seva ineficacia en lo que atany á la satisfacció de les necessitats del país. Votats, casi sense exàmen, á pas de carga, y baix la pressió de certas amenassas qu'en opinió de molts posavan en perill al sistema parlamentari, ja al contribuirlo ni quedava altre remey que pagar lo que li exigien sense esperar cap compensació als seus sacrificis. L'Espanya morta continua devorant á l'Espanya viva.

En Moret, destilant satisfacció per tots els poros, va entonar un discurs de color de rosa, concedint á las Corts quinze dies de vacacions, y prometent emprendre feyna llarga y útil tant bon punt tornessin á reunir-se. Pero las ilusions de 'n Moret son com las flors, que segons frase de un famós poeta, duran sols l'espai d'un matí. La prova, que al dia següent, en un banquet organiat per la Comissió de Pressupostos, pronunciava un nou discurs, trist com un enterrament, en el qual deixava entreure la seva proxima mort ministerial.

¿Qué dimontri havia succehit per establir-se en el seu temperament un canvi tan radical de humor?

S'ha de suposar que si no las tenia totas, era degut á la qüestió de las pretensions del element militar, sustentadas pel ministre de la Guerra. Durant alguns dies s'ha vingut parlant de la probabilitat de una nova crisis ministerial, en virtut de la qual se conferiria al general Luque l'encarrech de formar ministeri, concedint'l decret de disolució de las Corts. Una demostració més de que aquí, de un *quant temps ensa*, las situacions polítiques se disolen com els bolados dintre de un vas d'ayga.

Cert que difficultat s'endavina que pugui arribar á tenir consistencia una situació militar, tant si's regula per las prescripcions constitucionals, com si prescindeix d'ellas en absolut per tirar al dret sense miraments. La rassa dels Narváez, dels O'Donnells, dels Prims, ja fa temps que s'ha extingit á Espanya. Pera portar á cap certs intents, faltan homes que, al mateix temps qu'empunyin el sabre, arrastrin una gran forsa de opinó. No basta el voler anar lluny si no s'Conta ab medis habils per arribarhi. La constitució de un govern militar faria bò'l presagi de 'n Maura de que no duraria ni dos mesos.

Tot això deu haverse tingut en compte, si hem de creure que s'han fet grans treballs de tira y afuixa per arribar á una avenencia. Ja's diu avuy que l'general Luque s'resigna á que l'ram de guerra entengu sól en els delictes que per medi de la paraula, parlada ó escrita, s'cometin contra la patria y l'exercit, com á colectivitat ó entitat, mes no contra las personas que l'constitueixen. Posat en el terreno de las concesions, no serà difícil que al últim arribi á comprender que no hi ha per qué dividir las facultats del poder judicial, y que de tots els delictes sens excepció, comemos per homes civils, ne poden entendre 'ls Tribunals ordinaris.

Gustós se prestará en Moret á patensiar els seus sentiments liberals, apretant més y més els tornillos á la prempsa. Ja fa molt temps que acaricia l'idea de fer aprobar una nova llei molt rigurosa contra lo qu'ell ne diu la difamació, en virtut de la qual, no ja sols la patria y l'exercit estarán á cuitat de tot atach, sino també 'ls homes públics qu'estan fent la felicitat d'Espanya. De mica en mica aquí tothom será inviolable, desde l'rey fins al últim polisson. La tinta dels periódics negra com el crim, serà tinguda per pecaminosa, com no s'emplehi en deixatar las més estupendas al bassa. Las plomas d'acer serán consideradas com á punys. Llavors Espanya, entregada al culte del disimulo y de l'hipocresia, serà completament ditosa.

**

La qüestió del nombrament d'arcaldes de R. O. ha produbit disgustos de molta consideració en las filias monàrquicas y en las mateixas taifas ministerials.

Els partits de oposició acostumats á veure's desposeïts de la presidència dels Ajuntaments, fins en las localitats ahont contém ab grans majorias dintre de las corporacions municipals, contemplén ab gran satisfacció l'desconcert que s'pronou entre 'ls monàrquics per aquest motiu. En el pecat de arrebatarnos lo que 'ns toca de dret, troban ells

la penitència. Ja ho diu l'adag: «Els goluts se creman.»

Y tant com se creman! Ab motiu del nombrament de arcald de Córdoba s'ha donat gust n' en Montero Ríos y s'ha desairat al marqués de la Vega de Armijo, qui s'ho ha pres tant á la valenta, que fins ha presentat la missió de la presidència del Congrés. En Montero Ríos li ha cantat la cartilla al seu colega, afirmant qu'en una entrevista que varen tenir els dos xaruchs, si bé es cert que va donarli la mà, va fer-ho tal com se fa ab aquelles persones á las quals no's vol tornarlas á veure mai més de la vida.

S'assegura que l'govern pera desagradivar al de la Vega, en compensació al arcald de Córdoba, li concedirà dos governs civils. Pero l' de la Vega, de moment ha manat recullir tots els papers que tenia en la Presidència del Congrés, com volgut significar qu'està disposat á mudar de casa. Els enfadats en aquesta edat son molt perillosos.

Pero, per un punt s'escorren las mitjas, y ja's diu que l' Duch de Almodóvar, veguista acerírm, está disposat á abandonar la cartera pera complaire al seu padri, y no sols la cartera, sino la presidència de la Conferència de Algeciras, pròxima á reunirse, ab lo qual ja serán dos els conspicuos qu'en pochs días l'haurán dimidida, donant als diplomàtiques estrangers un gran exemple de la formalitat ab que aquí's resolen aquests punts y aquests puntillos.

Y vels'hi aquí com tambe per aquest costat pot venir la crisi. Ara sols falta que si's dona una satificació n'en Vega de Armijo, en Montero s'enfadi, y obligui al seu gendre García Prieto á dirli n'en Moret: D. Segimon: busquis ministre.

Diguin si al totas aquestes contradas, no sembla que s'anticipi l'Carnaval.

Què'n seria de divertida aquesta Espanya, si no hi hagués tants espanyols que s'està morint de fam!

S'ha constituit el nou Ajuntament de Barcelona. De las deu tenències d'arcaldia se'n cedien quatre als regionalistes, y aquests no las varen admetre. Pitjor per nos. De desagravirts l'inforn n'es plé.

En canvi, van dificultar el nombrament del Sr. Giner de los Ríos pera la primera de ditas tenències, y ab la complicitat de dos republicans se varen sortir al seva, faltantli al Sr. Giner un vot pera quedar legalitzada la seva elecció en el primer escrutini.

La mateixa falta de disciplina per part de dos ó tres republicans, se va fer notar en el nombrament de la comissió de consums. Això es desplorable, y ha arribat l' hora de que las autoritats del partit deixin ab saludable energia, contra 'ls que olvidan els devers que contraguerten al acceptar el càrrec de regidors en nom y representació del partit republicà.

La subjecció á la disciplina es un deber de honor. El faltarli, únicament pot tenir disculpa en cassos especials que afectin á la conciencia individual; may emperò quan no s'hi oponen més que las concupiscencias de l'ambició ó 'ls concells del despit.

Així, donchs, qui s'haja fet acreedor á la rambatxa del partit, just es que 'n sufreixi las conseqüencies. Pochs y lleials, valen y poden sempre més que molts aumentats ab alguns traïdors.

PEP BULLANGA

Entrada d'any

ER ser propòsit que no sol cumplirse, no comensaré amb la vulgaritat *«Any nou, rida nova»*. Si al home se li fa molt difícil cambiar de vida, molt més encare á las colectivitats que arrosegan la feixuga carga dels atavismes y 's debaten impotents y cegas en el pantano de las preocupacions y 'l egoismes.

Recordo que al final l'any 1904, qu'era 'l quint després dels grans desastres, semblava que havia de sobrevenir un canvi radical en la manera de ser de nostra desventurat patria. El desitj de véurela redimida forjav la ilusió de que 's reviscolarien las energies nacionals y de una manera ó altra trobarían un bon camí, y cas de no trobarlo 'ns l'obriríam mal haguessim d'ebossinar á barrinadas tots els obstacles que l'interceptessin. Arribarem á fi d'any trobantnos en la mateixa ó pitjor situació que els comensaríem. No hem adelantat un pas, y 'l no ade-

lantar, en situacions críticas y dolorosas com las qu'estem atravesant, equival á un retrocs.

N'hi hauria per desesperar si al compàs de la nostra forsada impotència, filla de un cùmul de causes que seria molt llarg desentranyar, els que han fet la desgracia de la nació cresquessin en poder y forsa. Mes no es així: els també son impotents y no van enllach, com no sigui á la ruina y á l'anulació.

Teniam al comensar l'any un ministeri, postis presidit pel general Azcárraga, sens altra missió que la de anar tirant, ab las Corts tancadas, en la impossibilitat d'expliar els misteris de una crisi surgida á mitjana de desembre del any anterior.

Al general Azcárraga va succeir en Villaverde, qui tampoc pogué reunir las Corts, perque ab tot y tractarse de un antic corregidor, la majoria l'hauria devorat com á dissident qu'era de las forses capitanejadas per en Maura. El partit conservador estava en crisi, devorat per las intestinas discordias. No podía donar un pas sense caure á tomballons.

En aquesta situació foren cridats els liberals, no menos dividits que 'ls conservadors per la qüestió de la jefatura. Fàcil era de preveure la seva impotència, desde l'moment que careixen de ideals, de programa y de disciplina. Pero, á manera del judici de París, era precis adjudicar la poma entre las *Tres Desgracias* que la cobejaven. Y fou elegit, sinó 'm guapo, el més vell y arrocat.

El Sr. Montero Ríos rebé al poder la clau del rebot y 'l manubri de la màquina electoral. Satisfactas las necessitats y ambicions dels membres de la seva família, aspiració suprema de un tan conspicu personatge, s'efectuaren las eleccions, com s'efectuaren sempre á Espanya, ab un gran luxo de cubileteig y un gran derrotxe de polvos de la Mare Celestina de l'influència oficial; se reuniren las Corts; la revisió de las actas brutals, qu'era en número considerable, exigí una llarguissima bugada, y per fi de comptes, resultà que 'l vell Montero no podía governar ab las Corts mateixas qu'ell s'havia fabricat expressament. A las primeres de canvi, quedà desmontat. Y caguyó del poder sense haver pogut realisar més que un acte: la suspensió de las garantías constitucionals á Barcelona y sa província. Un rasgo del liberalisme especial que gastan els que dient de la monarquia representan el major grau possible de democracia.

En Moret es crida á recullir la herència, y van quatre ministeris en un any.

A pas de carga, y en la expectativa de més majors irreparables, s'apropian uns pressupostos que venian arrossegantse des de l'any 1903, y qu'en puritat no satisfan á ningú, ni als mateixos que varen forjarlos, ni als que, pera sortir del pas, els han guardat de patrocinar.

Així s'han perdut dos anys enters, que havien de consagrar-se á reparar las necessitats del país cada dia més agraviant y desesperant.

Comparis l'any 1905 ab l'any 1873, sobre l' qual els monàrquics han volgut llençar sempre tot el pes de un omínous desredit.

En la calumniada República, es cert que 'ls ministeris duraven poc, perque 'ls personatges republicans no eran ambiciosos, y 'ls bastava la més minima insinuació pera deixar las poltronas á altres que s'creguessin ab majors forses pera fer la felicitat del país. Pero tots tenian ideas, y tal com las havien propagades, procuraven encarnarlas en el govern. De projectes beneficiosos al país n'hi havia plétora, y en quant á decisió pera plantejarlos, se pot dir que no's retrocedia davant dels majors obstacles. Obligats á fer cara á dos guerras civils y á una guerra colonial, la miseria no s'havia ensenyorit del país, com en els presents moments, de pau sepalular y descomposició cadavérica. Els cambis estaven á la par, corria l'or y abundava la feyna. Els traballadors no havien d'emigrar d'Espanya, en busca de un bocó de pa. Y ni un sol cas se va donar de inmoraltat y de negocis bruts que puguin comparar-se de lluny ó de prop, ab el gran escàndol del estampillat exterior. Honrats y pobres varen entrar en el poder els republicans, y pobres y honrats varen sortirne.

* *

L'any 1905 desapareix deixant darrera seu com un nívol espès prenyat de preocupacions.

Els últims dies, el president Moret, fingint una gran alegria, per haver lograt l'aprobació del pressupost, pronuncià un discurs ab honors d'aria de tenor, afirmando que 'l cel estava seré, y que no hi havia res que temer.

Donchs bé, l'endemà, en un banquet de Lhardy, pronunciava un altre discurs, ab honors d'elegia. Digué que la política es com la vida y recordà la frase de Carlos IV al seu confés: «Padre, mi vida va á acabarse, y por si fuere, dentro de un rato me despediré de todos.»

Y á continuació afegí: «Pues bien, en política no puede precisarse la duración de la vida, y si la mi-

nisterial para mí cesa pronto, habré dejado de ser Presidente del Consejo, pero siempre seré para ustedes Segismundo Moret.»

J'bonich principi d'any!

Comensém representant *El puñal del godo...* Barraca pobra y destartalada. Nit fosca, aclarida á intervals pels llamecs seguits del terratremol del tro. Y l'pais, esma-perdit, exclamant com el protagonista del drama de Zorrilla:

Què tormenta nos amaga?

Ja ho aniré veient, y á lo que sembla no tardem pas gayre.

Potser á la fi de tantas cobardies y imbecilitats se formi l'abús en el qual se concentraran tots els mals humors difusos en el cos polítich de la nació. Dolorós podrà ser aqueix tumor; pero de una manera ó altra s'haurà de revertir, y ab la reventada 'ls mals humors s'exhalaran.

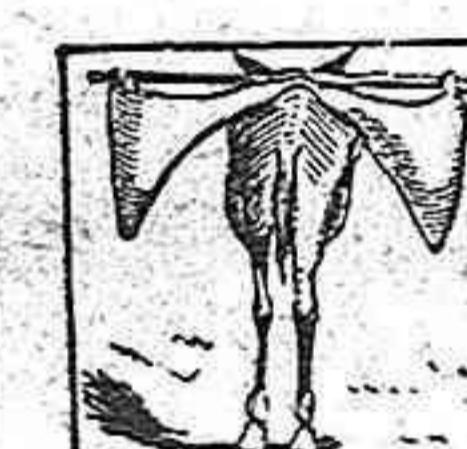
Lo que convé es mantenir més estreta, més compacta que mai l'aglomeració republicana progressiva. No cansaré, no desmayar es lo que importa. Si impotents han sigut fins ara las forses populars, pesi á la seva importància numèrica y á la noblesa y al patriotisme de las seves aspiracions, molt fàcilment pot succeir que 's converteixin en l'element primordial de la política del avenir.

Altres podrán abandonar ab cobardia els ideals de la llibertat: el poble deu sustentarlos sempre. Li va la vida y la dignitat.

Al entrar en el nou any de 1906, fém jurament de conservar la fe en la regeneració d'Espanya, conseguida per l'esforç del poble, agrupat sota 'ls plecs de la bandera republicana.

P. K.

UNA HISTÒRIA Y UNA DEDUCCIÓ

ots els telegramas de protesta ab motiu del atentat frustrat contra 'l Cardenal Cassanyas semblan fets ab un mateix motiu. Las associacions que 'ls hi han donat curs se dirà que son presa de una sola y única obsessió. Totas al unison reclaman que 's posi fré á determinadas propagandas. Una d'ellas s'adelanta, manifestant que 'l sumari hauria de comensar á instruirse en las redaccions dels periódics anti-clericals.

Com si l'desventurat Sala Comas hagués sigut un ser passiu, impressionable, subjecte á la fascinació de determinades predicacions y lecturas.

Qui l'conegué y l'dràcta dona per seguir que Sala Comas, que tenia un caràcter concentrat, no era un receptor de impresions, sino més bé un forjador de impulsos internos.

Li agradava la soletat y l'aislament. En sa casa de Vich no hi entrava ningú, y una bona part del temps la passava al camp, dedicantse á la caza, y procurant foragitar cara á cara ab la naturalesa, un gran dolor, qu'envenenà 'l seu esperit per sempre més.

No podía sentir parlar de capellans ni frares; pero tampoc podía sentir parlar de donas. Tant aquells com aquestas li causaven horror. Y no sense motiu, si es certa l'història que 's conta.

* *

En Sala Comas en sa joventut estimà á una noya al verdadera passió. Volia fer d'ella la companyera de la seva vida y la mare dels seus fills. Pero la noya aquella li faltà. Se pretén que seduhida per un ensoñat, acabà anant á amagar la seva vergonya al fons d'un convent.

Y així fou com se desplomó sobre l'desventurat Sala el castell de las seves puras il·lusions. Son esperit se perturbà, encençantse en el seu cor un odi inextingible contra la religió y 'ls seus ministres. Li havien arrebatat el tresor que més havia volgut. La mel de un amor defraudat, trahit, robat, se li tornà un bassal de fel, ab totas las amargures de una rancunya incurable.

Desde aquell dia funest sigué lo que se'n diu un *messiantróp*, un cap-ficat. Fugí 'l tracte de la gent, se mostrava ab tothom poc expansiu y esquerpi. Alguns fins el tenian per boig. Com á tal el reputaven els elements socials, als quals havia ofert en Sala 'ls seus serveys. Així ho han manifestat algunes dels més significats libertaris de la Plana de Vich.

Arguirà falta d'equitat y d'esperit de justicia així de fer objecte del odi que sentia á tota una classe, sols per pertànyer á ella 'l subjecte que l'h

de la feixuga càrrega de la vida, tractés de realisar-ho, donant avants la mort à una elevada autoritat eclesiàstica que si res particularment li havia fet, representava un punt culminant de la seva obsessió enemiga y enconada.

Tot això serà tan insensat com vulguin pero dintra de la perturbació de la seva ment es lògich. Es un rasgo de la *razón de la sinrazón* de que parlen els psiquiatras.

**

Tant ó més que l' analisi química de las viscera de 'n Sala Comas valdría la pena de practicar l' anàlisis psicològic de la seva existència.

Indagar, sobre tot, la certesa de aquella història que 's dona com à certa, y qu' es la que determina la vessanç del desventurat.

Liallows se veuria fins à quin punt es perillós y ocasionat à funestes conseqüències, no la propaganda de determinades idees, ni tampoch las campañas empreses contra 'ls desmans de alguns que exerceixen indignament el sagrat ministeri del sacerdoti. Pel contrari, aquestes campañas sembrant un just temor entre 'ls que d' elles son objecte, poden contribuir encare à la moralització del clero.

Y això es, precisament, lo que temen els hipòcritas y 'ls explotadors, enemics de la llibertat del pensament, pantallas de totes las inmoraltats, encubridors de tots els abusos y més de una vegada, participants de les gangas il·lícites que s' obtenen, à la sombra de una sumisió bestial, ab la que s' imposa més que l' horror al pecat, l' horror al escàndol.

R.

ANY NOU!

Vida nova?

Si 'l bondadós calendari
no 'ns ho vingués à explicar,
¿com redimontri ho sabràm
que l' any nou va à començar?

El cel no mudà d' aspecte,
la terra té igual color.,
las onades se cargolen
ab el seu etern remor.
El dia engendra 'l bullici,
la nit porta la quietut...

—Ja es aquí l' any nou!
L' any nou ja ha vingut!

Surto ignocentment de casa,
y 'm trobo ab un avispat
que s' empenya en ferme creure
lo que en sa vida ha pensat.
Aquest dia qu' es mestrista,
aquell qu' es conservadó,
aquí parlen de negocis,
allà de la religió;
els sabis volen f' l serio;
els burros, el sabbellut...

—Ja es aquí l' any nou!
L' any nou ja ha vingut!

Els venedors de diaris
m' aixordan ab els seus crits;
els olors de les cloacals
me tapan els esperits.
Passa una modista alegre,
passa un regidó estirat,
y un pintor que fuma ab pipa,
y un mestre bastant tronat,
y un taberné ab brusa curta,
y un vicari molt molsut...

—Ja es aquí l' any nou!
L' any nou ja ha vingut!

El sastre 'm clava mèntides,
el sabater molts més;
un amich de quatre dídas
ve à ematillevarme dinés;
el tranvía no s' atura
per més senyas que li faig;
no penso à pendre 'l paraguas
y 'ls nívols se 'n van à raig,
el vigilant no vigila,
l' escombrariye va brut...

—Ja es aquí l' any nou!
L' any nou ja ha vingut!

Envío al meu fill à estudi
y no me li ensenyen res;
compro un pa de dugas lluïras
y m' estafan en el pes,
bescambio una pesseta
y 'm tornan céntims de plom,
demano al café una copa
y 'm duhen aigua per rom;
els brétons predican modos;
las Messalinas, virtut...

—Ja es aquí l' any nou!
L' any nou ja ha vingut!

Y van els forts, sense entranyas,
als débils atropellant,
y van els senyors Tartufos
prenen actius de sant.
Y entre l' infernal estruendo
de politichs atrevits,
metges qui al receptor matan
y tresorerà larrachs de dits,
continua la comèdia
d' aquest sigle corromput...

—Ja es aquí l' any nou!
L' any nou ja ha vingut!

Tot segueix del mateix modo,
tot marxa 'l mateix que avans:
las mateixas picardías,
els mateixos jocs de mans,
el mateix dol de miserias,
el mateix desequiciament...
Lo cual que no es cap obstacle
perque 'l públic innocent
digui radiant d' alegría
y ab l' ayre ben convensut:

—Ja es aquí l' any nou!
L' any nou ja ha vingut!

C. GUMÍ

QUANT MÉS AMICHS MÉS CLARS

E la meitat del Ajuntament de Barcelona, alguns dels regidors més infuents condemnats à sortir per haver acabat els quatre anys d'exercici, varen voler celebrar de una manera estrambòtica la diada dels Sants Ignocents.

No tenim recor de que may s' haguess intentat penjar à la Pubbilla una restallera de lluïs tan colossals, ab tan poca manya y ab una desaprensió tan escandalosa.

Passé revista.

Primeria lluifa. La concessió de una indemnisió de més de 40 mil pessetes à un propietari de les Corts de Sarrià, per terrenys destinats à via pública, fa la mar d' anys. El Sr. Gelabert, que així s' anomena 'l propietari, à penas si s' atrevia à demanar-la. Y en menos de un mes se va tramitar l' expedient, ab una activitat y un emprenyo tals, com si s' tractés de cosa propria. Va donar vapor al assumptu 'l Sr. Mir y Miró, parent, segons s' assegura, del interessat. Y ab l' apoyu de alguns companyys de Consistori, que també tenen els seus compromisos, va ser votada à la fi una monstruositat que si arribés à prosperar, sentaria un precedent funestíssim. Algú suposa que à las arcas municipals no hi hauria may prou diners per atendre reclamacions de aquest gènero.

Lluifa número dos. Las bases de un contracte ab la Companyia de Dos Rius, en virtut de les quals, ella s' encarregaria de acabar las obras de conductació de les aiguas de Moncada propietat del Ajuntament, però després vendre à la ciutat las que posseixia la Companyia constructora. Defensor acèrnim de aquest projecte, presentat per sorpresa, el famós Sr. Marí, que s' ha guanyat el títol de rey de les aiguas. Un Neptuno qu' en lloc del trident empraya una forquilla. No havent pogut fer prosperar el

que fos per tres, y per tres ha sigut, à pesar de totes las consideracions. Així se podrà dir que certs contractes lessius als interessos de Barcelona, son d' aquells que 's portan l' oli.

Lluifa quinta. Adquisició de l' Abaceria Central de Gracia per una cantitat exhibtant, à fi de destinarla à Hotel de Ventes. Patrocinador de aquesta ganga, 'l Sr. Moles, que pera no ser menos que 'l señor Marí no podia deixar la Casa Gran, sense escriure una clàusula en aquest desditxat testament, per més que la tal clàusula resulti fula, per haver sigut treta del pressupost extraordinari la cantitat destinada à n' aquest negoci. Pero à lo menos - dirà 'l Sr. Moles - que 's vegi la meva bona intenció.

Ultima lluifa. Proposició perque s' asfalti el Saló de Sant Joan prescindint del requisit de la subasta, pera beneficiar à una determinada empresa. De les tres firmas que suscriben el dictamen ne foren retiradas dos, à pesar de lo qual el Sr. Nébot s' empeñà en sostenirlo, y 'ls conjurats pera correspondeixen al apoyu que 'ls havia prestat el regidor fusionista, decidiren que la firma del Sr. Nébot valia per totes tres.

**

Acabém d' escriure la paraula *conjurats*, y ella ho explica tot. Quan arribà la de vamonos, els egregis regidors que havíen de cessar, se diu que tingueren una reunió privada contrapuntants à qui presentaria més enfrontats, ab la condició de que totes havien de ser apoyadas per tots sense contradicció. Segons sembla, 'ls paladins de la desaprensió y de la barra adoptaren per divisa allò que diuen els que tant se 'ls ne dona: «Por el tiempo que he de estar en el convento, me ensucio dentro.»

Y ho cumpliren al peu de la lletra: s' hi embrutaren.

Nosaltres sentim que 'l Sr. Serraclarà que tingue à son càrrec la presidència de la sessió, no vetllés poch ni molt per la decencia del saló de Cent. No s' comprén tanta tolerància ab els qu' en el seu desenfré testamentari, arribaren à olvidarse de tot: de la representació que han ostentat durant quatre anys;

demàrtat que han ostentat durant quatre anys;

era sols pera no donar greix al enemic y ab l' esperança de que un dia ó altre entrarian en rahó y's correjirian.

Esperanza vana, burlada cincàticament ab la desatenada conducta qu' observaren en la sessió del dia de Ignocents, en la qual no semblava sino que haguessem perdut el seny fins al extrem de figurarse que lo que feyan en la sala del Consistori no havia de trascendir al exterior. No d' altra manera's pot arribar à comprendre tanta insanitat y tanta barra.

Salvém de les nostres indignades censuras à algunes prestigiosos corregionalaris que no votaren cap dels esmentats acorts: alguns no assistiren à la sessió; altres se retiraren de la sala al notar el carís que prenia la cosa: algun, com el Sr. Bastardas, se mantingué ferm en son lloc, fins al final, parlant ab eloquència y votant ab fermesa contra aquella requa de despropòsits que tenen las agravants de la sorpresa y la nocturnitat.

Si l' prestigi del partit republicà hagués pogut de aquesta feta quedar compromés, l' hauria salvat el Sr. Bastardas, modelo de integritat, de serietat, de consecuència política y de honradès acrisolada. Pero no: 'l prestigi del partit està molt per damunt de las imbecilitats de mitja dotzena de desaprensius. No 'l representen ni 'l poden representar de cap manera, els que tant mal us han fet de la investidura que d' ell varen rebre, quan tothom creya que la mereixian y que sabrien dignificarla. A cada lu lo seu. El desredit, que s' han guanyat cayga tot damunt d' ells. Així ha de ser en bona democracia. No té 'l partit motiu, ni interés, ni obligació de cubrirlos ó disculpars. Que 'siquí enhorabona à casa seva pera no sortirne may més, y si las orellas els xiulan prenguin per una verdadera xiulada general, pensant qu' en tots els centres republicans, pels cafés, pels teatros, pels passeigs, pels carrers, per tot arreu, se parla d' ells sense deixals'hi un sancrer.

Ab la mala conducta dels seus representants, las democràcies, lluyn d' embrutarre's netejan y's puixen, quan en lloc de deixar passar el bou per bestia grossa, li clavan un bon catxetassó y l' envia al arrastre.

P. DEL O.

Parla Salmerón

E ls francesos tenen una bona costüm que 'ls espanyols hauríam d' imitar: la de fixar en tots els Ajuntaments els discursos de trascendència que pronuncian els Diputats de la nació y que 'l Parlament considera dignes de tal honor. Aquest tribut de consideració se bé s' mereixen els que 's desvetllan pel bé de la patria. Per altra part, la claror que brolla de las intel·ligencies privilegiades es convenient que iluminí 'ls últims recons de la nació. No hi ha manera més adequada de mantenir viu l' esperit públic, factor essencial de la vida democràtica.

L' honor de la publicitat hauria merescut à Fransa 'l notable discurs pronunciat per Salmerón en el Congrés, el dia 27 de Desembre, en la discussió del pressupost de la Guerra, obra admirable de un insigne estadista y de un gran patriota. Y en quins moments de oportunitat va pronunciarlo! Quan la desorientació sembla perturbar tots els esperits; quan ningú troba ideales que vivifiquen y realsin el concepte de patria, y per tot arreu s' oviran terribles amenaces contra la independència de la nacionalitat, y per tot arreu se respiran rebez de que's pugui acabar de perdre 'ls últims restos de la llibertat pùblica conquistades ab la sanch dels nostres predecessors.

L' eminent repùblich, desde las alturas d'un pensament dominant, senyala 'ls camins que hi ha que

seguir pera que Espanya, avuy tan decayguda, torni à ser fortà y respectada, cumplint la missió d'erigir-se en llas de unió de las Repùblicas americanas de la nostra rassa ab el vell continent, y prestant un nou servei à la causa de la civilisació universal. Pera conseguirlo, ha de reorganizar la forsa pùblica, única garantia de la independència dels Estats: ha de posseir un exèrcit y una marina adequats á sos medis, pero de una virtualitat positiva que la capaciti pera intervenir profitosament en la vida internacional. Y així ho pot conseguir fàcilment, acabant ab rutinas perniciooses, podant l' arbre de toutes las ramas mortas, y sobre tot procurant que la forsa pùblica signi «algo que no viva de halagos ni caricrias del Poder, algo que no deprenda de sus propias, determinades sugestiones, interesadas ó pasionales, sino que sea la resultante del espíritu comùn público, y que al encarnar en la vida de un hombre digno, de un ciudádano libre, pueda responder á esto que teníen en los labios, pero que desgraciadament en la realidad no encarna, que se llama un pueblo libre, una nación democràtica.»

..... ¿Qué exigiria la realizació de lo que yo no deseo sino apuntar? Pues sencillamente esto, señores diputados: que transformemos fundamentalmente la naturaleza del ejército. El ejército es, el ejército ha sido en el pasado siglo fuerza á servicio del poder para dominar el país. El ejército ha tenido por esencia práctica la guerra civil y la guerra colonial, y esas dos han sido malas, funestas siniestras escuelas.

..... Yo preguntaría al Gobierno: ¿está dispuesto

La nota del dia

—Saben que fa de mal traballar ab l' eyna acondicionada d' aquesta manera?

negoci de la Riera Major y de las Gorgas, s' ha tirat com un cap gròs à las de Dos Rius, sense recordar-se de qu' en altre temps havia dit que aquestes aiguas repartian el tifus à domicili. Els que creyan que l' aigua tot ho neteja y aclareix s' haurán de desenganyar, al veure que segons qui la remena tot ho entereboleix y embruta.

Y va la tercera. Exenció de una obligació imposta al traniví d' Horta, en virtut de la qual venia l' empresa obligada à costellar l' empedrat d' entrails, tant bon punt s' anessin urbanisant els carrers que recorre la línia. Un regalo de una infinitat de milers de duros fet à una empresa particular. Defensor de aquesta generositat inaudita: el famosissim Sr. Marí, que s' queixa de que totes las atencions se tingueixen sols ab la Companyia Anònima, de la qual, quan el negoci de la reversió, ell se constituirà en advocat defensor dintre del Ajuntament. Se necessita tot el salero de aquest mon per aduir certa classe de arguments, capassos de fer tornar roig à un guarda rodas.

Segueix la quarta. De aquesta se'n encarregà la Comissió de Consums, composta de cinch regidors, y no dels que se 'n van, sino dels que s' quedan. Se tracta del concert ab els olivaires. Segons un senyor regidor res més fácil que obtenir un augment de 25,000 pessetes, sobre las 1,350,000 que importa l' encabassament concertat. Y no obstant, no hi hagué medi de convèncer als interessats. També podia li mitarse'l concert à un any, qu' es lo més natural, si es que no s' han de invadir las atribucions dels Ajuntaments veniders. Pero hi havia empenyo en

dels honrats electors als quals la degueren; de que la major part dels dictamens presentats per sorpresa, careixen de bastants requisits legals; de que es precís donar temps per estudiarlos als que desitjan coneixerlos; de que es un abús intolerable atropellar el dret agé y prolongar una sessió horas y més horas, fins à dos quarts de sis del matí, sense més objecte que arrancar per obra del cansanci, acorts que difícilment se podrian obtenir previa una detinguda y ràhonada controversia.

El Sr. Serraclarà, en sa qualitat de president, havia de oposar-se à tots aquests desafurs, si es que no volia passar plassa de còmplice dels desaprensius.

Es que hi havia, per part d' ells, el deliberat propòsit de posar en berlina al partit republicà? «No 'n tingueren prou encare, durant tot el quatrien que acaba de transcorre, de viure completament divorciats de l' opinió republicana, qu' en el últim dia havian de clavar l' I. N. R. I. sobre l' ignominiosa creu! Perque es un fet lamentable que mentres han sigut concejals els que de tal manera procedieren en l' última sessió, més que regidors del partit, ho han sigut de les seves passions y dels seus interessos.

Els detestables concejals de ofici del temps del caïsme han tingut en ells uns dignes successors. Del partit ne reberen l' investidura y may se recor daren de corresponerelis ab una mica de consideració. Ni tant sols freqüentaven els Circuls pera ferse intèprets de las nobles y honradas aspiracions dels corregionalaris. Vivian completament descarriats de la política republicana, y si 'l partit tolerava 'ls seus desvios y dissimulava las seves etzegalladas

..... ¿Qué exigiria la realizació de lo que yo no deseo sino apuntar? Pues sencillamente esto, señores diputados: que transformemos fundamentalmente la naturaleza del ejército. El ejército es, el ejército ha sido en el pasado siglo fuerza á servicio del poder para dominar el país. El ejército ha tenido por esencia práctica la guerra civil y la guerra colonial, y esas dos han sido malas, funestas siniestras escuelas.

..... Yo preguntaría al Gobierno: ¿está dispuesto

á que el ejército de España deje de ser un ejército de dominación del país para llegar á ser un ejército de la nación? Este es el primer problema. Porque si queres esto último, y no creo que podréis negarlo, y si ha de ir vuestra voluntad en consonancia con vuestra declaración, yo comienzo por afirmar que necesitamos prescindir de mucha obra muerta, que hay que manejar la podadera implacable, sin lesionar derechos personales, teniéndolos en aquella relación en la cual es bueno que el Estado no vaya á violar derechos en cierta legítima relación adquiridos, por más que tratándose de funciones del Estado, el Estado es soberano en todo tiempo para regularlas, para regirlas, para ordenarlas y hasta para suprimirlas; y que hemos de dotar á ese ejército de condiciones tales que le permitan desempeñar el alto servicio que la nación de él reclama, dando el máximo de rendimiento de fuerza libre con el menor sacrificio posible. Y en este caso, á mí me bastaría, por mucho que diste de nosotros, poner por delante, para inspirarnos en esa dirección, lo que ha pasado al Japón en relación concreta á su ministerio de la Guerra.

» El Japón tiene un presupuesto ordinario de 37 millones de *yens*, que equivalen á poco más de 93 millones de pesetas, y con eso tiene 150,000 hombres en activo y tiene hasta 300,000 en la reserva; y con esa base ha hecho el prodigo de vencer á quel coloso caduco, precisamente porque allí había obra nueva, había ideales, había un ejército en quien encarnaba el alma de un pueblo, mientras que en el otro sólo había un cuerpo inorgánico y destrozado, un alma atávica, una aspiración de tendencia divina, aparentándose de aquella real, positiva, humana, que atesora la grandeza y la prosperidad de las naciones.

» Yo bien lo sé; se me dirá que lo que hace el Japón no podemos realizarlo nosotros. Sea. Tenemos mucha obra muerta. Podad el árbol, dadle el destino que le cuadra; pero no hagáis que eso impida que se rehaga y reconstituya la savia de ese árbol para producir nuevas, espléndidas ramas. *

Sentadas aquestas premisas, l'insigne repùblicha enumera totas las reformas que s'havien de acometre: la substitució de la vida de guarnició per la de fortificació y campament; la millora de l'alimentació del soldat y del sou dels jefes y oficials de corònel en avall (tenint sempre sols els precisos); la pràctica de maniobras y movilisació. Molt podrà ferse en aquest sentit ab l'actual pressupost de 152 milions, ben aplicat. Preconisa, com es natural, el servei general obligatori, encare que sigui baix la base de la Repùblica helvètica, á fi de obtenir el *maximum* de rendiment de forsa ab el menor gasto possible; y la necessitat de dotar l'exèrcit de un cervell, de una inteligiència suprema, condensada en la Escola Superior de Guerra, que tan maravillosos resultats ha produït à Alemanya y à França.

«Allí el soldado es joven,—diu Salmerón,—pero sobre la base de ser hombre, hombre vigoroso; allí comienzan por hacer la selecció en el cuerpo para acabar por consumarla en el espíritu, en vez de lo que desgraciadamente entre nosotros acontece, que suele com freqüència hacerse una selecció al revés, cuerpo flaco, cuerpo endeble, sin robustez, sin el vigor, sin la educación física y moral necessaria, allí puesta la mira en obtener esas preciadas condicions, fundamento de toda obra ulterior de esfuerzo individual, se ha procurado que no se llegue tarde al mando de aquella primera unitat militar en que puede producirse una prueba acabada de

las virtudes esenciales militares, y cuando se ha llegado á ser mayor, el progres es rápido mediante la prueba de suficiencia, la aptitud acreditada, las virtudes militares demostradas, y llegan al generalato gentes que están en la plenitud de la vida, oscilant al sumo entre los cincuenta y cincuenta y cuatro años.

» Esto es absolutamente indispensable que se haga, porque si bien la primera materia ha de ser moldeada por los órganos inferiores en el ejército, la inspiración, el espíritu, *quid divinum* que en definitiva decide de la empresa colectiva, ese sólo puede anidar en cerebros organizados, en cuerpos varoniles y vigorosos. *

No hem pogut donar mes que una pàlida idea del hermos discurs del insigne repùblicha, de qui no podrà dirse ab justicia que haja sobreposat els apassionaments politichs als debers del més desinteresat patriotisme. Y no tenim que sentirlo l's repùblicans. Fent patria fa la Repùblica. Y ab l'invocació de la patria semblan allunyarse de la realitat quimeras de predominis amenassadors que en aquests últims temps flotavan en l'atmósfera política, y que si arribessin á condensar, acabarien ab l'última esperança de regeneració d'Espanya. La ven del apóstol ha aplatan les onades y l's auells malatruchs han girat quí.

DE PILLO A PILLO, VA 'L RESTO

Un bandoler d'aquells homes feréstecs que fan la pò á tota la serrania exigit al vianant á peu ó en cotxe els diners ó la vida, d'amarrar á confessar al rector d'un poble va tenir la osadia, perque li perdonen els crims y robos y demés fellonias qu'ell havia comés ab les personas durant tota sa vida.

Li contestà l'rectòr, ab bonas paraules, que absoldre'l no podia perque l's assassinats sense l'ajuda de Deu varen morir, y que les seves ànimes dalt del cel no entraran: sino apromptava quartos per poder redimirles ab oracions, sufragis y sobre tot ab missas.

—Donchs, què costarà molt aquesta *broma*? (preguntà l'gran belatre).

—No; (contestà l'rectòr). Tan sols un' unsa.

—Per tots plegats? —No, no; per cada víctima.

—Si que m'costarà car! —Què n' ha fet moltes de morts? —Quatre dozenas! —Si que picà!

—Quatre dozenas d'unsas! Be, rebaixim alguna cosa. —No pot ser. Las vidas dels que va assassinar, contitho com vulga, de diners i si'n valdrían!

Y al menos quedaréu ab la conciencia serena y ben tranquila.

—Vaja, no m'parlem més; perque les ànimes dels meus difunts puguen estar tranquilles, li vaig á donà l's quartos

més prompte que la vista.

Y començà á comptar les perurucons y posarlas á pilas,

que l's esguarts del rector feyan brillà ab cobdícia.

Pero l'salts-camins duptant encare

del oficial de bisbe va dirli, un cop contadas les monedas:

—Evol dir que les nimetas de les víctimas gosaran pau eterna? —Sens cap dupte, y jo, de Deu ministre asseguravos puch desd' aquesta hora que l'ànima de tots aquells que occireu ja s' trobarà dalt del cel en la presència de Deu, gosant ab ell d'eterna vida.

—Donchs, així 'n queda l's quartos, (va dí l' lladre á n' el senyor rector): no necessitan els meus assassinats per aquest viatge

sas oracions ni missas.

LLEÓ VILA Y HUGUET

Lany 1906 neix prenyat. Sí, senyors: neix prenyat de preocupacions y alarmas.

No falta qui entreveu un pavró conflicte internacional, provocat per Alemania, l'única nació autocràtica d'Europa, desde que a Russia s'està desfent. Nació autocràtica, armada fins á les dents, que pot anularse, per virtut del aislament en que vivi, si de una manera ó altra no lo gra obligar á Europa á ballar un galop bèlich.

De aquí l'importància que s'atribueix a la qüestió del Marroc y á la Conferència de Algeciras.

¡Ay de nosaltres, si l'primer misto que ha de provocar la conflagració s'encén en el nostre país!

La Epoca, á pesar del seu esperit conservador, fa justicia á Salmerón, ab motiu de son últim discurs pronunciat en el Congrés. Y son tan lleals els termes qu'emplea, que bé podrà afirmar que no sempre han de ser sospitosos els elogios dels adversaris.

«Es decir,—diu *La Epoca*—que no ha sido el discurso del Sr. Salmerón obra de adulación á clase ni á sentido alguno, como otras veces ha hecho, tratándose del ejército, el jefe de la minoría republicana, sino obra de verdades, con toda elocuencia dichas á todos desde la altura en que colocan al Sr. Salmerón sus talentos y su historia. Su discurso de ayer, salvo algú que otro detalle, quedará como un breviario de la educación cívico-militar de España.»

Molt s'han de doldre l's monàrquichs de no tenir en les seves filas homes de les condicions intelectuals y èticas del eminent repùblicha. Si l'spanyols, sense distinció de classes ni de opinions, volen de veras regenerar-se, ja saben abont han de anar á buscar la llum que l's aclarirà l'camí, avuy tan teñebros y sembrat de trencacolls.

Ho ha dit el Sr. Gasset, ministre de Foment:

—Fa una cinquantena d'anys que l'ministeri de Foment no ha servit més que pera construir carreteras parlamentarias.

Carreteras que no tenian altre objecte que donar satisfacció als compromisos y als interessos dels polítics ministerials y dels caciques. Carreteras que van de la Complacencia al Favoritisme. Carreteras qu'van en lloc de ser un profit, representan una ruina.

La confessió del ministre resulta precisa, per revelar que sols aquests son els fruys de la política dels partits monàrquichs.

Llegeixo:

«El governador civil ha negat el permís que havian solicitat alguns operaris sabaters pera celebrar una reunio y constituirse en societat.»

Aixó no vol dir sino qu' en aquesta província, á lo menos, la legalitat s'ha declarat en *huelga*. Procurin els obrers no declarars-hi ells com á polítics, y tinguin la plena confiança de que després de uns temps ne venen uns altres.

El president de l'agrupació de *Beneficencia de la Casa del Poble*, ns demana la reproducció de les seüntas ratllats:

«Entre les importants sumas llegades pera l'menesteros per el que sigue en vida expert comerciant, opulent propietari y en política conseqüent republicà, D. Lluís Herrero y González, mort á Torrelavega l'25 de agost del corrent any, n'figura una de no escassa quantia á favor de aquesta Agrupació, consistent en mil mantas y mil samarretas de punt anglès, qual reparto s'va efectuant fa días en el local de *Fraternitat Republicana*, Corts, 608. No es freqüent, per desgracia, que l's favorecits per la fortuna s'recordin dels que pateixen. Si don Lluís Herrero tingües molts imitadors, es seguir que les lluitas socials revisitaran caràcter més humanitaris. Devidit y entusiasta protector de la instrucció del poble, en el de seva naturalesa—Villanueva de la Peña—fundà escolas y llegà capitals pera l'seu sostinent. Convencut anti-catòlic, com ho proba l'efet de haver sigut enterrat civilment, sabia prescindir de ses conviccions pera dedicar mensualment cantitats als assilos de caràcter religiós. El sentiment de la beneficència se sobreposava en ell á tota idea. Era un amich del pobré y may s'havia recorregut en v'á la seva generositat. Siga tan grata la seva memòria com els seus actes foren meritoris, y rebia els seus testamentaris aquest públic testimoni d'agraiment.»

Parla Mr. Loubet y diu:

«He donat á mon país en quaranta anys de serveis, tota la meva forsa y la meva activitat; ara vell y fatigat desitjo consagrar mos darrers dies al amor de la familia.

«El dia que abandoni la Presidència haurà terminat la meva carrera política; no solicitaré cap càrrec; no seré diputat ni senador: me bastarà l'títol de ciutadà.»

«Afortunats els pobles regits per institucions que 'l's permeten contar ab homes qu'en vigilias de abandonar el primer lloch de la nació, poden parlar aquest llenguatge!»

Ab motiu del nombrament d'arcaldes de R. O., no som pochs ni petits els disgustos que hi ha hagut entre l's politichs més ó menys adictes á la situació.

Cada personatge té l'seu feudo. Y així es Espanya: una confederació de caciques; un conglomerat de autonomías feudals.

Es taxtada com á protèrta l'autonomia administrativa: se diu d'ella que afuixaría l's llasons de la unitat nacional; y no obstant, s'admet y's protegeix l'autonomia ominosa dels caciques.

La qüestió dels arcaldes deixaría de ser un cau de disgustos, si l'seu nombrament se deixés á la llibre elecció de les corporacions municipals. ¿Qué podrà succeir? ¿Que hi haurà á Espanya un gran número de arcaldes de oposició? Més desembrassat se trobaria el govern pera ferlos llaurar dret, tant en el cumpliment estricte de la llei, com en totas las qüestions relacionades ab la moralitat. Y tothom hi guanyaria: els pobles y la nació.

De manera que si l's governs tenen disgustos es

Quadros rurals

A d'aixó anys, molts anys.

Com el foix per un regueró de pòlvora, s'propagà pel Vendrell una notícia que constitueix l'aconteixement quaresmal de la vila: l'arribada de l'companyia de cómics. Tothom celebrava la novetat; els pobres, perque tindrián ocasió

de veure comedies «que donan exemple»; las famílies acomodadas, perque, poch, acostumbrades al canvi de visites y repeleßas á freqüentar balls públichs que no son de bon tò, segons elles, podrían satisfer la imperiosa necessitat d'entrevisitar sovint, no pel goig del art, sino per passarre mutuament revista, exhibir vestits recarregats de adornos y cintas llampants, retallar-se piadosament unes á altres tot creuhantse hipòcritas saludos y... de passada, las «mamás», preparar casaments per ses filles sense obheir á les naturals inclinacions amoroses de aquestas, sino més aviat atentas á refer sos patrimonis un xich descalzar per efecte de la rutina en el treball ó de la tradicional gauderia.

La companyia sigué molt ben rebuda y fins fou obsequiada en lo cassino en que havia de actuar. La constituyian, principalment, dues famílies: la del primer actor, marit de la primera dama y pares abdós de la dama jova, noya guapa sense necessitat d'emprar les arts del tocador, y la del barba, casat ab la característica, pare del gracioso, padastre de dues parts secundaries y oncle carnal d'un parti quin tot bufonet. Independents, hi havia l'apuntador y l'galà jove, aquest ab més vanitat que vergonya, sempre presumidor y planxat, de tal manera, que qualsevol haguera dit qu'era fill d'un milionari, si no hagués sigut una malehida taca qu'en lo pit esquerre de la seva americana negra ressaltava fastigiosos, contra la que res hi podia la benzina, y qu'ell dissimulava malament ab el mocador mitjançant la botxaca del pit.

El president del cassino, home cumplimentós y amich de la ostentació, feu á la companyia unes quantas presentacions verdaderament graciosas.

Comensà per la del secretari, un minyó confiter, finet de cara, ab veu melindrosa, y d'una compleixió física tan desnarda que Deu nos guard, per ell, que li hagués vingut un estornut fort. Fou presentat com un bon minyó, que ningú l'tenia res que dir, y tan aprofitat en letres que ja estava tip de posar ab el seu propi nom xaradas en los periódichs festius de Barcelona.

Després vingué la del tresorer, un jove una mica passat d'anys y de moda, aspecte de misàntropo, aborríblement arraix, qu'enraonava igual que si miollessin tres ó quatre gatets á l' hora; enemic de divertirse perque deya que no feya serio; trobava ademés que als cafès, en lloc de café, se l's hauria d'obligar á donar tassas de caldo y copas de vi ranç en comptes de rom. Fou presentat com un dels elements de més cultura de la vila, puig ademés de saber les reglas d'interès compost tenia una lletra que donava gust de veure.

Per l'istil foren las demés presentacions, durant las quals, els cómics no feyan més que badallar de gana que traginavan... y de coneixer exemplars tan raros, verdaderas patums rurals.

**

Durant els ensaigs, la sala del teatro, mitj fosc, s'omplia de gent, casi tota la que hi acudia era per la dama jova, que deya son paper en veu baixa y ab la vista fixa á terra, com avergonyida de saber que tot aquell mosquitam perfidió hi anava per veure á n' ella. El primer actor era un entusiasta del art, y fins en els ensaigs declamava ab veu estentòrea los papers; pero de vegades li venian atacs de tots ó dolors d'estomach y no podia acabar de dir aquelles tongades de versos de gust macarrónich, qual ritme acabava per fer endormiscar á la característica, qui creuhada de brassos y tot capsinejant li queya la baba de dolsa somnolència empastifantse l'pit, y regalimant fins á la falda... En sa majoria l's demés cómics patien particulars afecions físicas, puig el que no's queixava de reuma, sofria d'aufech, y fins el simpàtic partiquín clavava cada ball de San Vito que trencava l'cor més empedenert. Més qu'escenari, semblava alló de vegadas un assil d'invalíts, y ab tan desgraciat elements y ab la interpretació de verdaders histrions que donavan als dramas y comedies que posavan, figuríns la cantitat de gallina que podian tirar á l'olla, els pobres diables.

Entre l's assiduos concurrents als ensaigs y á les funcions, s'hi comptava en Martinet, el *Tenorío* més temible de la població per la seva audacia... y més encara per sa llengua llarga, puig aquesta, més que ses habilitats de conquistador de carreró, havia lograt que s'posés en entredicte la virginitat d'una porció de noyes, á pesar de ser totas més puras que la conciència d'aquell pervers. A penas en Martinet vegé a la dama jova, pensà en ferla sa víctima antant en les il·lustres, plenes de noms de dames seduïdes. Era rich, y li semblà que la empresa amorosa contra l'honra de la jova actriu era cosa tan fàcil que ni hi havia per qué pensar en vencer obstacles, molt problemàtics segons els seus càlculs, fundant

se en els escassos ingressos de la campanya teatral... Comensaria per ferse gran amich del galà jove, pararia algún brenar, faria algún petit regalo, y no hi havia dupte, ell seria l'posseidor de la hermosa artista, objecte d'infinitas cobdícies, sobre tot quan

El discurs de 'n Salmerón

Al conjur de la seva mágica paraula, minava la furia de les onas y allá al lluny sortia l' arch de Sant Martí.

perque volen. Viuhen del caciquisme y 'l caciquisme
'l mata.

Un pensament molt lluminós y just de Alfred Calderón:

«Primats y cacichs se troben soberanament interessats en que no's transformin en grups d' homes els seus dòcils remats d' ovelles. ¿Cóm esperar de la sollicitud de uns tutors semblants l' emancipació del pupilo? Es el nostre poble un incapacitat qual capacitat depén de una gent que mentres dura la incapacitat gosa dels seus bens...»

...Entre República y monarquía sempre quedará aquesta diferència. La monarquia á Espanya no viu ab l' educació popular; la República no viu sens ella. Si per egoisme té de ser l' una retrògrada y obscurantista, per egoisme tindrà que ser l' altra regeneradora y progressiva.»

Vels'hi aquí uns arguments sense retop.

Es un bon pensament el de utilitzar el carinyo que

senten per Espanya 'ls israelites escampats pels estats danubians y el Marroc, convertintlos en agents de propaganda comercial.

L' únic inconvenient es saber si 'ls israelites se prestarán á secundar aquest propòsit, y dat cas que s' hi prestin, si la decayguda producció espanyola, 'ls podrà proporcionar elements de comers en las deudas condicions de utilitat y baratura.

Crech que no hi ha manera de corretjir ab bons desitjos y efusions romànticas, el gran erro secular comet per l' Estat catòlic espanyol, al expulsar als jueus de la Peninsula. Encare avuy Espanya rosegà las funestas conseqüencies d' haver destruït tan inconsideradament las bases sólidas de una gran prosperitat.

Per' atreure de nou als israelites, seria precis avants que tot establir la més omnimoda llibertat de cultes. No basta ab la tolerància religiosa que té totas las condicions de una humiliant protecció.

Pero això no ho farà Espanya, fins que ab la espasa de la Revolució logri escatrarse la lepra de tots els atavismes que la devoran.

Contrasta hermosament l' actitud del partit socialista alemany ab la que observan els elements imperialistes.

Aquell vol la pau á tota costa, mentres els últims voldrían á tota costa armar bronquina. No podrán donar-se aquest gust si 'l poble qu' es qui nudreix las filas del exèrcit, posa son veto á las pretensions dels aventurers.

En vista de lo qual pot dirse que tenen més seny las ovelles que 'ls pastors. Y l' porvenir es de qui té més seny.

Hem rebut un saludo del Directori del Partit Republicà Espanyol que s' ha constituit á l' Habana, compost pels següents ciutadans: Manuel Pérez, Santiago Puig, Ceferi Rodríguez, Amali Alvarez y Just Ruiz de la Peña.

Agrahím ab tota l' ànima la carinyosa comunicació que 'ns han enviat, y que 'ns fa l' efecte de la invitació d' una de les filles emancipades de la Mare Espanya, dihentli:

—A veure quin dia adoptas la nostra moda: á veure quin dia t' encasquetas el gorro-frigi.

Profecia que fa un eminent periodista francés á propòsit de la separació de les Iglesias del Estat:

«Reformas anirán implantantse de aquellas que aixamplian l' horisó del pensament humà. Tingueu ben entès, senyors clericals: cada una de aquestes reformas descarregarà sobre vosaltres un cop d' aquella qu' estamordeixen á qui no representa més que la ignorància y 'l passat.

»A mida que 's realisin, s' anirán apagant les llars del clericalisme, y la fe estúpida dels cànits y dels tontos s' apagará també. O millor dit, ja no n' quedarán de cànits ni de tontos baix la lluminosa projecció de les idees y dels fets. L' herba bro-

tará en el pis de les esglésies, com brota en el pis dels temples pagans.

Y no hi haurà més que dos menes d' homes: un costat els que no admeten sino les veritats probades; al altre costat els que creuen en la veritat *soi-disant* revelada. Aquests últims constituirán una infima minoria. Y la verdadera y definitiva separació serà un fet.

S'ha de confessar que qui això escriu no té brosses al ull, ni pels à la punta de la ploma.

BLANES, 1 de janer

Acaba de constituirse el nou Ajuntament, havent pescat les varas de Arcades un independent, un monàrquic y un republicà (tres persones distintas, pero d' una mateixa naturalesa divina).

De tots modos esperem que el Sr. Ruscalleda sabrà conservar son esperit de independència, y oposar-se á tota campanya de revenja en les que sempre sol pagar els plats trencats el poble pacífich. Així, á lo menos ho te promés al poble, y veïm en el primer arcalde condicions de home de gran formalitat per cumplirlo.

LLANSÁ, 31 de desembre

Sé de molt bona tinta que algun mal intencionat fa corre que l' que escriu les cartas á LA CAMPANA s' ha venut al clericalisme. Menteix descaradament aquest embrutidor de conciencias. Sembla mentida qu' encare en aquest poble hi hagin tipus que tinguin tanta barra.

Tingui per entès l' embotellador de mentides, que la meva dignitat no s' comprada ni la comprarán, may els meus contraris.

Sostinc que soch y seré sempre lo que no podré mai sostener aquest tipus; un enemic de la farsa religiosa, y pera que consti suscribir la present carta ab la firma de: Xec de Llansá.

GINESTAR, 1 de janer

Dilluns, dia 25, va morir á l' edat de 68 anys el consellí republicà D. Batista. Fortunó, havent sigut un dels primers que varen contribuir á la formació del Comitè Republicà, 18 anys enrera, firmant una protesta contra l' iglesia. No fou en vida prou perseguit pel clero que encare van anar á atormentarlo al caps del lit.

El nostre ensotanat va sortir molt disgustat de no poder lograr els seus intents ó siga l' enterrament catòlic ab les seves 25 pessetas de dret de caixa mes las missas que aquest poble acostumava á pagar pels enterraments catòlics. Resultats: els ensotanats han perdut un feix de pessetas que la família del difunt se les ha trobat. El difunt fou enterrat civilment, al compàs d' una marxa fúnebre seguit d' un acompañament numeros y distingit.

ORGANYÀ, 1 de janer

El diumenge dia 24 de desembre, al sortir de casa seva el corresponsal de LA CAMPANA en aquesta localitat, fou insultat pel President de la Joventut carca-católica qui anava acompanyat de un soci de la mateixa junta.

L' escàndol promogut per tals subjectes va ser gran, y

tot perque, segons deyan, no estan conformes en que l's periodicals republicans y anticlericals se arrelin en aquest poble.

Afortunadament son ells els que tenen poca terra per llaurar en aquesta població. Per xó es llàstima que ab les seves interperancies aixequin la llebra en un assumpte que poden donar per perdut.

Lo que han de procurar es no repetir escenes com la apuntada si no volen trobar una sabata per son peu, ó per son... ja ns poden entendre.

BAGUR, 1 de janer

Ab satisfacció ha vist avuy aquest poble l' entrada de una majoria republicana al Ajuntament, y ab satisfacció també la sortida d' un arcalde llepador. Llepador de mena, va ferse així mateix temps endarrer llep-capellans, tenint la barra de dir que tenia mes confiança ab el clero per administrar els interessos del Hospital d' aquest poble que no pas ab ells que no portan sotana.

Un concejal que va sentir això no pogué menos de dir-li: Silvestre Corp, encare que no fos més que el bon nom del vostre sogre que l' tenim per honorat y que tants anys fou administrador del Hospital, així no ho hauríau de dir.

Fort en que l's capellans cuideixin dels interessos del Hospital y fent l' orní perque l' Ajuntament no prengués accors en contra, caiguer que tots els concejals i la demàssim sessió extraordinaria y l' pública omplí la sala de sessions de gom á gom, com pocas vegadas se veu, per ferlo anar á la rega.

Aquest xerraire—perque n' es molt—que no mes troba horadés en qui porta sotana, va passar per la vergonya de veure senyalada la seva quota de Consums per tot el poble, sobre tot per la pobralla, donchs essent un bon burgès ab casas, fincas y rendas, paga una quota de Consums mes petita que la de mes de quatre pelats que no tenim sinó els cinc dits de les mans per guanyarnos la vida.

PORT-BOU, 1 de janer

El festival celebrat ahir tarde en el Colegi laic «El Progrés», fou de aquells que deixan inolvidable recor en el cor dels joveletes alumnes y en les seves famílies.

Presidien la festa els senyors que componen la Junta local lliure-pensadora, sent aquella organitzada pel professor y director de la escola, l' intel·ligent jove don Eugeni Tresserras, qui en distints ocasions ens ha donat á saborejar les excel·lencies dels mètodes que emplea en la ensenyansa y que no deixan res que desitjar.

Se desarrollaren temes sobre totas las assignaturas que s' donan en la escola, ab resultats brillantissims.

Els intermedis de cada una de les parts en que fou dividit el programa, foren amenistes ab discursos y poesías de caràcter progressiu, alguns d' aquells originals del senyor Tresserras y arreglats en forma de diàleg, els quals rebéen ab entusiasme la numerosa concurrencia que omplí el local, aplaudint freneticament al acabar cada un de dits trballs.

Llàstima es que moltes famílies que resideixen en la localitat y que alardejan de sòymants de la instrucció liberal, no contribuïssin ab son apoyo moral y material al foment y prosperitat de la ensenyansa laica, per ser aquesta la mes pura y verdadera.

El tenor Moret en l' aria de «La Tempestad»

—Aléjase el trueno, renace la calma...
(pero no puch d'hi si durarà gayre)

EL NAIXEMENT

AVENT quedat viudo, al senyor Peret se li 'n va anar la mania de fer pessebre, per més que continuava ensenyantlo cad' any, rendint homenatge á la tradició y pera donar alegria á la seva quixalla y sobre tot als de fora de casa.

El pessebre del senyor Peret era un dels més concurguts y extraordinàriament celebrat per sa grandiositat y magnificència, ja que les figures eran casi totes de tamanyo natural.

L' home que no tenia cap pèl de tonto, veia que l' garniment de l' Establia y accessoris, ademés de organizarli molts gastos era motiu de critica punxant per part dels amics, conegeuts y desconeguts que l' anaven á visitar, y ab ènergica determinació va exclamar guaytant la estiva de suro arreconada: —Vaja, prou! Aquest any no hi ha naixement. Al cap y al fi no soch pas tan catòlich per amoniar-me ab aquestes tonterias...

Pero les seves energies se varen estrellar davant de les tendres suplicas del seu fillet, un nen de tres anys, guapo, ros com una espiga de juny, únic record vivent que al morir li va deixar sa plorada esposa.

El nen estava malaltet y son pare que l' estimava ab deliri no volgué contradirlo. En el mateix quart de sempre va tornar-se á montar per centèssima vegada el clàssic pessebre, y' s' passaren las corresponents invitacions á domicili.

* *

Y va succeir que quan menos s' ho esperavan, després de un dia de febre y tota una nit d' escañyarsse tussint el nen del senyor Peret va arreplegar una meningitis y en pocas horas va morir.

Era l' mateix dia de la inauguració del pessebre.

El pobre home, desesperat, s' arrancava 'ls cabells... [L' únic fil que li quedava!

Mort y tot volia menjarse'l á petons. No se'n sabia avenir de la seva desgracia. Aquella carona blanca, ab les galtes rosadetes que conservava el cadavre li semblava una protesta contra la fatal evidència.

Lo que més l' impresionava era la casual circumstancia de tenir lloc aquell vespre mateix la obertura del Naixement. Y lo pitjor era que ja no hi havia temps de avisar la suspensió á las famílies convidades.

En la impossibilitat de contenir, donchs, la gentada que, ávida de fer broma y gatzara, estava á punt de assaltarli la casa com cad' any, el senyor Peret va desistir de anunciar la fatal nova á ningú y's preparà, pel contrari, á donar el major esplendor á la festa. Ell no tenia el cor prou fort pera donar personalment á cada un dels que hi anessin la terrible notícia, ni per rebre tants pésams sincers ó falsos com li havien de tornar. El contrast de l' amargor seva y l' alegria esbojarrada dels altres era massa violent pera resistirlo ell en persona.

Y l' infortunat pare, com inspirat pel geni de la tràgica caricatura, agafà el cos fred y rigit del seu fillet y trasladant-lo del quart ahont jeya á la sala que servia d' escenari al pessebre, el colocà al interior de la Establia en substitució de la figura que representava el Jesusat. Escampà unes quantas flors al seu damunt y's retirà á la seva habitació, sanglotant de dolor, transitz de pena...

* *

Va venir l' hora anunciada y els convidats que, si bé ignoraven la gravetat del fill del senyor Peret, sabíen, per xó, qu' estava delicat de tota la vida, varen anar passant al saló d' espera sense preguntar per la salut de ningú, afanyosos tan sole de fer gresca y armar la gran taula. Las famílies, conegeutes entre elles casi totas, se saludaven fentse l' ullat ó la mitja-rialla de consigna, començant ja á criticar que l' amo de la casa no s' trobés allí á fer els cumpliments de rúbrica.

Per fi una de les minyonas va anunciar que l' pessebre estava encés y que podían passar á veure.

Una onada de gent engolí la porta de la contigua habitació. Tothom se mossegava els llavis pera no esclafir la rialla.

—Quina inventiva, pobre senyor Peret!—murmuraven aquí y allí—Si això es lo mateix del any passat!

—Mira això... Mira allò!... Tothom observava els detalls ridículs pera produir esclats de riellades. Els joves deyan xistes ab motiu de qualsevol cosa, las donas trobaven pols á tot arreu y la broma pesada anava á degenerar en xivarri sorollós, quan un dels qu' estaven á primera fila, fixantse en el Naixement exclamà:

—Miran, el Niño Casús, que bé qu' está... sembla natura!

—Y arà... pero si es en Papitu, el noi del mateix senyor Peret... Ves quina pensada... Carat d' home!... Mireu que venirlo á fer dormir aquí...

—Sí; sí; té rahó. Si que ho es—responian á coro un grupat de veus.

—Bé, ¿qué vol que li digui?—cridava una beyata del veïnat.—Això de posar criatures naturals al pessebre... m' sembla una prufanació.

Y, desde llavors, ja tothom se fixà preferentment en aquell punt. Tothom s' hi fixà, y com si pressentiss alguna cosa anormal, algún misteri al contemplar aquella criatura autèntica, cuberta de flors, ab els ulls closos, tant quieteta... tothom va emmudir, y una extranya fredor s' apoderà de tots els cors.

El fet es que tothom va anar desfilant gravement, sense burlas, sarcasmes, ni reticències, clavantse uns als altres mirades de profunda estranyesa...

* *

Al sortir tothom passava la porta escorregut.

La més antiga de les criades despedia als concurrents al peu de la escala. Aixugantse 'ls ulls ab un mèdador y contestant als saludos, deya ab veu mitjà ofegada:

—El senyor Peret els agraheix moltíssim la visita al Naixement, y els estimarà que demà á dos quarts de quatre no deixin de assistir al enterro.

JOAQUIM AYMAMI

AL ANY 1906

Benvingut sías, any nou, si en ta volada portas ditta y amor, goig y alegría.
Benvingut si l' pesar que 'ns agobia consolas ab ta ràpida passada.

Ton pare ns fou ingrat. Cada vegada més crudel á nosaltres s' oferia, y fins l' últim moment de sa agonía maldat ens va mostrar en sa mirada.

No t' hi assemblis en res, si vols guanyarte de tots els que t' reben, las simpaties; puig si has d' ésser com ell, faràs odiar mentres duri l' regnat que avuy sonnifas, y en lloc de beneixirte y alabar-te diréns ab l' odi al cor: «Malchit sías!!

SAMUEL GRANÉ IRURUETA

ELS REYS!

Santa ignoscència!

Un nen de casa pobre, ab ignoscència rialla, a son pare pregunta:—«Els reys qu' m' portaran? y el pobre obrer suspira, —puig fa temps no traballa, y veu que, sens recursos, —molt prompte's trobarà. Al no obtindre resposta, —el nen diu:—Jo voldrà una escopeta grossa, —un sabre ab cinturón, un llibre per 'na à estudi, —y així jo llegiria, un burro, una tartana, —un ros y un acordió... Després, una pilota, —un piano, una lira, vull també un automòbil, —que sigui ben petit, una trompeta, un barco, —un cabàs ple de fire, una sabates rosses, —un coll, un bon vestit... —Prou, fill!—digué l' pobr' home, —ab cara compungida Reys te durà eosas—si jo puch traballa, —però, si jo no trobo—hont guanyarme la vida, gracies que 'ls Reys te portin, —fill meu, un tros de pà.

MANEL NOEL

La Conferència

U' deuen tenir de rabia París, Londres, Viena, Berlín, al veure la senzillesa ab que han sigut desbancades!

Sí, senyors: ara com ara, la gran població, el punt ahont convergeixen las mirades dels observadors intel·ligents no es ja cap d' aquelles capitals orgullosas.

Avuy, el centre del món civilisat es Algeciras.

—Per qu'?

A punt fixo no ho sé, ni crech que ho sàpiguen els mateixos que portan la direcció del tinglado; però de que Algeciras es una ciutat famosa, no 'n tinguin el menor dupte.

Si pregunten sobre l' assumptu á un polítich, de seguir que 'ls dirà:

—Ja crech qu' es célebre aquesta població! Nada menos qu' en ella ha de reunir-se la Conferència que arreglarà les qüestions que hi ha pendents sobre l' Nort d' Afrika.—

La resposta d' un diplomàtic ja no será tan catòrica.

—Algeciras?—els dirà:—Sí; crech qu' hem d' anar á ferhi no sé qué... pero si ha de seguir els meus consells, no se'n refiri gayre de lo que allí farém nosaltres.

Ara no 'ls dich res si, deixantse d' informes europeos, van á preguntar directament á un moro.

—Jamalajá!—exclamarà el fill de Mahoma:—Algeciras, infundi; Conferència, romansos; Gobern espanyol, badar d' una manera extraordinària.

Paraula més, paraula menys, la opinió del moro es la general. No hi ha, fora 'ls interessats en que la cosa se celebri, una dotzena de persones al món que tinguin ni un argén de fe en els resultats de la tan remenada Conferència.

En canvi vajin á Algeciras y interroguin sobre la matèria á qualsevol vehí. ¡Els ulls serà capés de pàtre! se'ns observa en vostés la més petita sombra de dupte!

La unanimitat allí es completa. La Con

—Y qué importa? La qüestió es que s'prendin de vosaltres, que lo demés no us ha de donar cuydado. En cas apurat, si no s'pot concertar un casament completament legal, s'arregla un matrimoni morganàtic.

Las autoritats no son las últimas que d'aquest frenesi participen. L' altre dia, passant l' arcalde per vora del riu Miel, que atravessa la població, va fixar-se en el pont que damunt d' ell existeix.

—¿Qué li sembla aquest pont? —va dir al secretari que l'acompanyava.

—Qu' es molt vell...

—Molt vell y molt poch á propósito per passarhi diplomàtics.

—Donchs, per aquí haurán de passar forsolament.

—Tant com forsolament... ¿Que no podríam consolar un pont nou?

—Es cert!... Això ningú ens ho priva.

Y així s'ha fet. Gracias á la Conferència, Algèciras tindrà un pont de ferro que, sense aquesta circumstància, potser no l'hauria tingut mai.

¡Que vejin després dihen que l'acarejat aplech diplomàtic no portarà consequències!

Més de les que sembla.

Per de prompte, el Gobern —que, per si ho sabien, corre ab tots els gastos— ha arrendat al Hotel Reina Cristina una quarentena d'habitacions, destinades als senyors diplomàtics, per las quals paga diariament la friolera de 2,000 pessetes.

¡Son ó no son conseqüències això?

FANTÀSTIC

DOS SALVADORS

May cap poble de la terra, y á fe que la terra es gran, s'ha trobat com Barcelona en tan magnífich estat per salvarse y viure exempta de penas y mals-de-cap.

Dos Salvadors té avuy dia la hermosa ciutat comtal; dos: el qu' empunya la vara d'arcade, y el purpurat que ocupa l'alberch històrich d'á prop de la Catedral.

Aquést, vigilants l'ànima y lluentrons de pecar, pet guanyarnos de la gloria les delícias eternals; aquell, fent que aquí no s'venguin queviures adulterats, pot fàcilment garantirnos la salut y'l benestar.

¡Sabré una missió tan bonica cumplí amb ferme voluntat el vell Salvador Casanás y el nou Salvador Samà!

Seria en veritat molt cómic que los veïns de la ciutat, ab dos Salvadors al fronte dels assumptos principals, seguissim, vulgas no vulgas, sense podernos salvar, vivint devorant veneno y morint plena de pecats.

HELIUS

Com se pert un poble

EMOLANDIA vivia felis. ¿Cóm no hi havia de viure si traballava, estudiava, pensava y sabia modestament conformarse ab la seva situació?

Els filosops ja ho diuhen: No desitjís més de lo que tens y tindrás lo que de-

sitjas.

Memolandia havia après aquesta hermosa màxima, y practicantla en tots els moments de la seva existència, havia lograt el benestar que sòls conseguiren els pobles senzills, formals y laboriosos. Els seus fills vivian relativament bé, y, procurant no treure al sol més de lo que hi havia á l'ombra, menjavan, bevian y tenian casi sempre un duro á la butxaca.

¿Qué més podían desitjar?

Pero Memolandia, com els succeixen á tots els que significan y valen alguna cosa, tenia enemicichs. ¡Ay del poble! —com diria el Sr. Concàs— que creu que al món sòls s'hi ve pera tenir amichs y admiradors incondicionals!

—De quin medi ens podriam valdre —se deyan entre si els tals enemicichs— per arruinar als memolandins y feli's per perdre aquesta aureola de severa integritat que tanta reputació els dona?

Y pensant pensant, varen trobarlo. El medi de corrupció que ab tanta insistència havian buscata era la rifa.

—Escolteu—varen dir un dia aquells esperits malèfics als ignocents veïns de Memolandia: —¿Per qué no juguen á la rifa, qu' es una cosa que distreiu molt y no requereix gaires amohinos?

—¿La rifa? ¡Cál...! Valenta engallinada! No serém nosaltres els que mosseguém ams d'aquesta naturalesa.

—¿Pero per qué, tontos? ¿No sabeu que si la sort us protegeix podeu ferros rics en poca estona?

—Si s'protegeix... Y si no 'ns protegeix, ¿qué succeixrà?

—¡Probeu, homes! ¿Cóm voleu jutjar una cosa, sense haverla tastada al menos un cop?

L' argument, tiquis-miquis apart, no era mal escullit, y l'ànim dels memolandins comensà á vaçilar.

—Tenen rahó aquests fulanos—deyan alguns: —¿Per qué no hem de probarho? Això no compromet á res, y qui sab, devéguades! ¡Té uns caprichos tan rars la deessa Fortuna!...

—No us els escolteu—replicaven altres: —Tot lo que està subjecte al capricho es perillós y no mereix

que un, per semblants tonterias, s'aparti del bon camí.

—¡Probemho!

—¡Abaix las probas!

—Comprém sisquera un parell de bitllets.

—¡Morin las rifas!

—En fi, digueu lo que volgueu: nosaltres estém decidits á fer un experiment sobre la materia.

* *

Y l' varen fer. Compraren uns quants bitllets, que per cert hagueren d'adquirirlos d'un revenedor, porque á las administracions ja no n' tenían, y esperaren tranquilament el fallo.

Va realisar-se'l sorteig, varen arribar las llistas, y calculin la estupefacció dels memolandins al veure qu'entre 'ls números premiats hi havia els seus, dos dels quals resultaren guanyar la primera y la quarta.

Els que á tota costa s' havian empenyat en fer la prova increpan als enemicichs sistemàtics y intransigents de la rifa.

—¿Ho veieu? —els deyan: —¿Qué hi contesteu ara nosaltres á tot això?... [La primera y la quartal!...

—Bé, no hi ha que ferne cas d'una casualitat...

—No es una, que son dugas.

—Ni que fossin tres. ¿Qué hi va que si ara torneu a comprar bitllets no arreplegueu ni un céntim?

—¿Que si!

—¿Que no!

—Repetirém la prova: y si també aquesta ens surt bé...

—Ens donarém per vensuts.

* *

Els genis corruptors de Memolandia estaven al aguay i prengueren bé las seves midas.

Vingué el sorteig y maravella de las maravellas, altra vegada la primera y la quarta tocaven als veïns de la envejada població.

No hi ha al diccionari paraulas que puguin expressar l'entusiasme ab que els memolandins rebren la notícia.

—¿Qué tal? —exclamaven, encarantse ab els anti-rifaires: —¿Encare dupte?

—No: s' han desvanescut totes las nostres preocupacions. Ara ho veymen clar. El porvenir, la sort, la felicitat del home, està en la rifa.

* *

Desde aquell dia funest, Memolandia es tot' un'altra. Enlepolida per las quatre sorts grossas qu'es en pochs días li varen tocar, la població en pes s'ha donat a jugar á la rifa, y perduts els hàbits de traball, embrutida, degradada, la gent no pensa en res més qu'en comprar bitllets y esperar el sorteig ab la dolsa esperança de treure la primera.

¡Pobre Memolandia! ¡Qui l' ha vista y la veu!...

A. MARCH

NO SÉ QUÉ HO FA!

A UN ÀMIC

Home, si m' passa una cosa que may m' havia passat...

Tenia rahó aquella avia en no voler morir may per veure'n sempre de frescas: y 'l que m' passa á mi es estrany, tant y tant, que t' ho dich serio!

Y 'qué es això? —tú m' preguntas.—

Donchs ves llegint y ho veurás.

Me venen ganas d'escriure ideas, pensaments grans...

Agato la ploma, apunto...

y no faig més que apuntar...

La corrent gris se m' estronca, me pesa l' cap com un mall, m' agafa una mandra horrenda seguida de uns quants badalls, y quedo fet un gran tonto, l' home més degenerat...

No m' explico aquest fenomeno, com hi ha mon, no l' sé esbrinar...

Tot això que passi á un poeta del montón, adotzenat, ó bé á un que tingui deu duros cada dia per gastar:

però á mí... que tinch tan pesquis, que ab exit m' han estrenat set ó vuit dràmas de moda,

qu' estic à punt d' acabar la paciència y tres novelas que armaran un guirgal;

á mí que tinch tets tants versos que tothom els ha alabat perque valen... La modestia es una virtut qu' escau á tothom, per xó la tracto de un modo tan refinat...

Y tornant á lo que t' deya: no se ahont me portara l' impotencia que pateixo, y lo més bonich del cas es que sobran els assumptos pel qu' està un poc inspirat.

Podria dir que 'n Montero ajudat per sos companys no més farà coses lleütas si avans no v' em bras de mar que l' fassí anar de bigots;

que 'ls rabiosos clericals no mes fan que treure bilis al veure als republicans casi duenyos de la línia que 'ls voltará, d' hora ó tard;

que 'ls catalanistes cridan perque l' joch no 'ls va com ça y 'l poble 's coneix de sobre;

y msligrat els cops de fals que van donant, no fan feyna; la navaja se 'ls ha oscat,

y no podent af-ytarnos ens volen ensabonar...

Podria dir que la Russia y el Japó no han fet la pau; l' han feta sols els seus amos quedant més amichs que may.

pro pels camps de la Manduria y per tots aquells voltants, els que l' etern somni dormen bárbarament immolats

per l' ambició y la perfidia de dos homes inhumans...

per quells la pau no s' ha feta

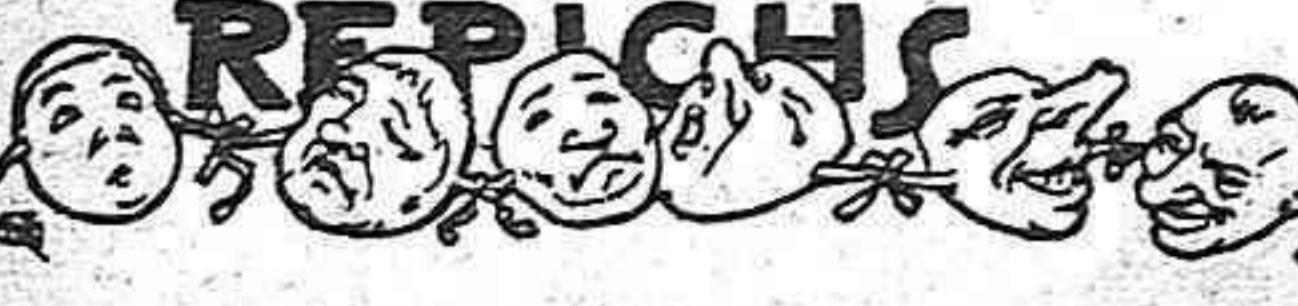
ni tampoch may se fará.

Podria també ocuparme de un automòbil central que corra més que la pesta lo qual es molt singular que mentre aquell tant corra... nossaltres estém parats.

Finalment, també podrà apuntar y comentar la miseria que 'ns enrotilla, que ja 'ns té mitj aixafat y que al fi 'ns deixarà pobres... pobres de solemnitat.

Donchs ab tanta y tanta tela que s' podria traballar al menos mitj any... pels altres, no puch fer res. Tú que sabs bastant, y que tens caletro, éno 'n podràs dir què ho fa el que jo no pugui escriure dugas ratllas seu cansarm?

ANDRESITO

A sigut nombrat arcalde de R. O. de Manresa, un conegut català dels més reconeguts.

Valdrà la pena de inaugurar

un Museo de la Lògica, ab la ploma, ab qu' gòber un dia

suscriu la suspensió de garantis per ofegar al catalanisme,

y un altre dia firma'l nombrament d' arcalde de R. O. á favor d' un catalanista, paisà de las bases de Manresa.

Un periódich inglés, *The Standard*, conta que s'ha prohibit al públic l'accés al Jardi real de Cristiania. Sembla que quan hi portaven aixirarse al temple pàlpol del nou rey de Noruega, las damas de la ciutat, preses d'un verdader furor realista, l'omplien de petons, sense miraments.

El nen diu el periódich anglès, en un rasgo de bon humor—troba, molt molesta aquesta efusió, per quant no ha, arribat encare á l'edat en que s'ha gustat en ser besat per las sevys, sempre, emperò, ab la condició de poder escullir entre elles.

Va declarar en Moret, al contestar al discurs d'en Salmerón, que quan el conflicte de Fashoda, Espanya va estar en un tris de presenciar com els veïns venien á dirimir las seves diferències á casa nostra.

Una impresió, com se veu, molt consolidadora, sobre tot pels entornos de Nadal. May siga sino per que als espanyols se'ns posi la pell de gallina, y poguem fer la competència á la viràm.

S' assegura que 'ls germans Pidal, que són dos aprofitados formiguetes mítics, traballan activament perque s' concedeixi una nova pensió de dos mil duros ó més al any al famós pare Nozaleda, á fi de premiarli 'ls disgustos que va rebre quan fou nomenat Arquebisbe de Valencia.

No haventse pogut calçar la mitra, es natural que la porti á tall de sarró... y está clar, ab una cosa ó altra l'ha d'omplir.

Contra 'ls disgustos, gustos, ja se sab: y dos mil duros, segons com se gastan, representan dos mil gustos.

Tot just han sortit á la circulació 'ls bitllets de 50 pessetes que ostentan el busto de Velázquez, ja'n corren de falsos. Pero son fàcils de reconèixer per aquestes senyals: el bucle de la perruca no li arriba á la gorguera: té 'ls ulls petits y rodons y fa cara d'espant.

Una cara igual á la que posarà'l tenedor quan hi endossin un de fals. De manera que, per sortir de duputes, podrà apelar á la prova de la comparació valentse d'un mirall. Sempre es una ventajita.

A Ocafia's va derrumbar la iglesia de Sant Pere, ensorrant una casa veïna y causant quatre víctimes: un mort y tres ferits gravissims.

Ventatjas de viure amorosament á la sombra de la iglesia.

El Comité de Molestia Social ha publicat una alocució ab miralls electorals.

Recomana en ella que s' omplin ab cuidado las fullas del padró municipal, y ofereix als catòlics el concurs dels rectors de las parroquias.

D' això á que cada iglesia's converteixi en una Fraternidad clerical no hi vá més que un pas. Y' l' donarán, si algú no's cuida de posals'hi un bastó entre les camas á veure si s'entrabancan.

Podria molt ben succeir que avants de la reapertura de las Corts, y á tot

Davant del Tribunal de la Opinió Pública

— Aquí 'ls teniu!

Tan tronada que vesteix,
y teniu, ara resulta
que al manto li han fet un set.

Per 'vuy penjém la guitarra
y deixemnos de follas:
noto que 'l fiscal d' imprenta
fa ja estoneta que 'm mira.

L. WAT

ENDEVINALLES.

XARADA

Un pronom es ma *primera*,
una lletra es ma *segona*,
musical es ma *tercera*,
y ma *Tot* un poble dona.

CARARACH

MUDANSA

Un total, ja fa algún dia
entrà en l' hort de don Janot
y s' emportà un hermos tot
que guardat allí tenia.

VERSAYRE BISBALENCH

TARJETA POSTAL

A
DON
EMILIO T. BRESSES
LORCA

Formar ab aquestes lletras degudament combinades el
títol d' un drama castellà.

SEBASTIANET (a) PIÑAÑA

LOGOGRIFO NUMÉRICH

1 2 3 4 5 6 7	—Nom de dona.
2 3 6 7 2	1.—Temps.
2 3 6 1 4	—Els fils y betas (singular).
4 3 2 3	—Animal
6 3 4	—Herència.
2 5	1.—Nota.
6	1.—Vocal.
4 2 3	1.—Lletra.
7 5 6 7	—Descarga.
4 2 3 4 7	—Opera.
4 5 2 7 2	1.—Temps de verb.
4 3 2 4 1 3 2	—Torero.

CARARACH

GEROGLÍFICH

Q L
D
EL EL A
CH
7
PATEN
N
GRILLINI

JOSEPH GORINA ROCA

CORRESPONDENCIA

Caballers: Ignacio Sabater, El noy de la Gornalera, Petit de Breda (a) Olla de cols y Juanet A.: Bunyol.

Caballers: Sebastià Bosch, y L. X. Terris Aire: Mas vale esa ca no nada.

Caballer: J. Faiges Canals: No va.—Pep del Pí: Això

no es despreciable. Veurém.—S. B. B.: El motiu es que

no devia agradar prou.—M. S.: ¡Que se'n diuen de

mentidas á espatllas de la versificació! —Joseph Baldris: No 'ns ha tocat el cor. Y á lo demés li devia passar igual.

—Carles de La viola: Esculliré lo que més convinga.

—Bohem: Té una mica de gracia, pero l' episodi no enclou cap novetat.—J. Moret de Gracia: Rebut els treballs, y s' agraeixen.—P. Pons: No serveix.—Samuel Gran é Irueruta: No vé d' aquí. Procuraré complaure... per més qu' es una cosa molt trista.—Félix Cana: Gracias com sempre.—J. V., F. C., J. V., y E. C.: No podem insertar les cartas que 'ns envian per variás rahons.

Impremta LA CAMPANA y LA ESQUELLA, carrer del Olm, número 8

Tinta Ch. Lorilloux y C°

Important

Recomaném als nostres lectors 1º

ALMANACH

DE

LA CAMPANA DE GRACIA

pera l' any 1906

Forma un elegant tomo d' unes 200 pàgines, enquadernat, ab una cuberta en colors. La ilustració es tan abundant com variada, figurant entre ella numeroses caricatures de palpitant actualitat.

El text, compost d' un interessant y escollit aplech de treballs en prosa y en vers, va firmat pels primers escriptors de Catalunya y algunes de fora.

Preu: ¡DOS ralets! — Se ven per tot arreu